



# Ders

• Maliye Teorisi ve Politikaları

# Konu 12

• Enflasyon, durgunluk ve stagflasyon  
• dönemlerinde uygulanan maliye politikaları

Prof. Dr. N. Semih ÖZ

12 Şubat 2020; Ankara



# Maliye politikaları

İradi maliye politikaları, aşağıdaki konu başlıkları altında incelenebilir.

1. Durgunlukla mücadelede maliye politikaları
2. Enflasyonla mücadelede maliye politikaları
3. Stagflasyonla mücadelede maliye politikaları

İktisadi olayları bazen kesin çizgilerle ayırmak mümkün olmayabilir.



# Durgunluk dönemi maliye politikaları

Durgunluk döneminde toplam talep toplam arz dengesizliği vardır ve toplam talep yetersizdir.

1929 Dünya İktisat Buhranı, görünmez bir el yerine görünür bir elin ekonomiyi dengeye getirip getirmeyeceği tartışmalarını beraberinde getirdi.

1930'lardan itibaren Keynesyen anlayış, ekonomi politikalarına hakim olmaya başladı.

Durgunluk döneminde toplam talebi arttırıcı politikalar izlenmelidir.

Bu kamu harcamalarının arttırılması ya da vergi oranlarının indirilmesi yoluyla, kişilerin kullanılabilir gelirlerinin arttırılmasını gerektirir.

Bu durumda bütçe açık verebilir.



# Durgunluk dönemi maliye politikaları

$$\Delta Y = 1/(1-c) \Delta G$$

Kamu harcamaları (cari/ yatırım) çarpanı, gelire etki eder. Sosyal transfer harcamaları çarpanı bundan farklıdır.

$$\Delta Y = (1/1-c(1-t)) \Delta G$$

Verginin olduğu bir sistemde daha fazla kamu harcaması yapılmalıdır.

Kamu harcamaları, olması gerekenden fazla olursa enflasyonist sürece neden olabilir.

Durgunluk döneminde uygulanan maliye politikalarının, iktisat politikası amaçları arasında çatışmaya neden olmayacağı kabul edilir.



# Durgunluk dönemi maliye politikaları

Vergi indiriminde, vergilerin tutarı ve bileşimi önemlidir.

Vergi indirimleri kolay olmakla birlikte, gelecekte vergi artırımları kolay olmayabilir.

Vergilerin gelir ve ikame etkileri önemli olabilir. (Bkz. Bölüm 2)

Enflasyonist dönemde borçlanma, durgunluk dönemlerinde borçların ödenmesi daha doğru politikadır.



# Enflasyonist dönem maliye politikaları

Sayı: 33864 03 Nisan 2020 Saat: 10:00

## Tüketici Fiyat Endeksi, Mart 2020

**Tüketici fiyat endeksi (TÜFE) yıllık %11,86, aylık %0,57 arttı**

TÜFE'de (2003=100) 2020 yılı Mart ayında bir önceki aya göre %0,57, bir önceki yılın Aralık ayına göre %2,29, bir önceki yılın aynı ayına göre %11,86 ve on iki aylık ortalamalara göre %13,33 artış gerçekleşti.

### TÜFE değişim oranları (%), Mart 2020

	Mart 2020	Mart 2019	Mart 2018
Bir önceki aya göre değişim oranı	0,57	1,03	0,99
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı	2,29	2,27	2,77
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı	11,86	19,71	10,23
On iki aylık ortalamalara göre değişim oranı	13,33	18,70	11,14

### TÜFE yıllık değişim oranları (%), Mart 2020



# Enflasyonist dönem maliye politikaları

Enflasyon, bir ekonomide belirli bir süre içerisinde fiyatlar genel düzeyinde görülen sürekli artıştır.

Enflasyon, Yİ-ÜFE, TÜFE, GSYİH Deflatörü ile ölçülür. *Las payres fiyat endeksi* ve *Paashe endeksi* kullanılır.

Enflasyon; talep enflasyonu, maliyet enflasyonu ve yapısal enflasyon olarak sınıflandırılır.

İktisat okulları, enflasyonun nedenlerini farklı gerekçelerle açıklarlar.

Friedman'a göre, enflasyon her zaman her yerde bir parasal olgudur.



# Enflasyonist dönem maliye politikaları

Enflasyon döneminde toplam talep toplam arz dengesizliği vardır ve toplam arz yetersizdir.

Bu dönemde toplam talebi azaltıcı ve/veya toplam arzı artırıcı politikalar izlenmelidir.

Bu kamu harcamalarının azaltılması ya da vergi oranlarının arttırılması yoluyla, kişilerin kullanılabilir gelirlerinin azaltılmasını gerektirir.

Enflasyonla mücadele politikaları, durgunlukla mücadele politikalarından farklı olarak kamuoyuna sevimli gelmez. Çünkü geniş kitlelerin yoksullaşması sonucu ortaya çıkar.

Enflasyon vergisi ve Tanzi etkisi de enflasyonla mücadele politikalarında dikkate alınır.

İktisat öğretisinde ekonomide, toplam talep düzeyinden bağımsız olarak “enflasyonu hızlandırmayan işsizlik oranı (NAIRU -Non-Accelerating Inflation Rate of Unemployment) ” bulunmaktadır.

Ramsey vergilendirme, vergi adaleti açısından eleştirilmekle birlikte enflasyonla mücadelede etkin bir vergilendirme yöntemi olarak kabul edilir.





# Enflasyonist dönem maliye politikaları

Enflasyonla mücadele amaçlı uygulanan maliye politikalarında temel sorular aşağıdaki gibidir.

- 1 -Hangi harcamalar azaltılmalıdır?
- 2- Hangi vergiler arttırılmalıdır?
- 3- Borçlanma politikası nasıl olmalıdır?
- 4- Ortodoks politikalar yerine heterodoks politikalar mı uygulanmalıdır?



# Stagflasyona mücadelede maliye politikaları

**BBC** | BBC Account | Menü

**NEWS | TÜRKÇE**

Haberler | Video | Dergi | Spor | Ekonomi | Bilim | Teknoloji | Sağlık

## OECD'den küresel ekonomide 'stagflasyon' uyarısı

🕒 25 Mayıs 2011

f 🗨️ 🐦 ✉️ 🔄 Paylaş

**Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü OECD, küresel ekonominin halen çok sayıda riskle karşı karşıya olduğuna dikkat çekti.**

Dünya ekonomisiyle ilgili son değerlendirmesinde OECD, bu risklerden birinin stagflasyon, yani üretimin azalmasına karşın enflasyonun tırmanmaya devam ettiği ekonomik durgunluk olduğunu söylüyor.



# Stagflasyona mücadelede maliye politikaları

1970'lere kadar uygulanan politikalar ayrı ayrı ya enflasyonla mücadele ya da durgunlukla mücadele politikalarına dayanırken, petrol fiyatlarındaki artış, Bretton Woods sisteminin yıkılmaya başlaması, ABD'de Vietnam Savaşı dolayısıyla bütçe açıklarının artması gibi nedenler ekonomide yeni koşulların ortaya çıkmasını ve geleneksel maliye politikalarının değişmesi sonucunu doğurdu.

Stagflasyon, durgunluk ve enflasyonun bir arada görüldüğü iktisadi durum olarak tanımlanır.

Son dönemlerde slumpflasyon kavramı da önem kazanmaktadır. Bu durumda, bir ekonomide GSYH reel olarak küçülürken enflasyon da ortaya çıkmaktadır.

Bu dönemlerde uygulanacak maliye politikası, selektif maliye politikası olmalıdır.

